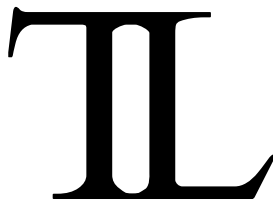

The Latin Vulgate Psalter

The Latin Vulgate Psalter

Timothy A. Lee Publishing

The Latin Vulgate Psalter

Copyright © 2023 by Timothy A. Lee

Timothy A. Lee Publishing, Cambridge, England

www.timothyalee.com

@Timothy_A_Lee

All rights reserved. This publication may not be reproduced, distributed, or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording, or other electronic or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher. For permission requests, contact requests@timothyalee.com.

This biblical base text is The Clementine Vulgate Project

<https://vulsearch.sourceforge.net/> which is in the public domain.

First Edition 2023

ISBN 978-1-916854-69-7 (Hardback)

ISBN 978-1-916854-68-0 (Paperback)

CONTENTS

Introduction	vii
Psalms	1
Paradigms	131
Glossary	142

Introduction

This is a Latin Bible, specifically the Sixto-Clementine Vulgate from 1592 which was the standard Latin Bible of the Roman Catholic church until the production of the Nova Vulgata in 1979. There were Latin translations of the Bible, both Old and New Testaments, as early as the second century CE. Both testaments were translated from prior Greek texts: either the Septuagint or Greek New Testament. These first translation are known as the *Vetus Latina* or Old Latin and differ to the standard Vulgate edited by Jerome in the early 5th century.

The first suggestion of a translation of the New Testament in another Latin, is found in the the Acts of the Scillitan Martyrs, written around 180 CE. This sort work is about several poor Christians in Scilla, North Africa were upon trial and ultimately martyred for their faith. During the trial they were asked (line 12)

Saturninus proconsul dixit: “Quae sunt res in capsula vestra?”

Speratus dixit: “Libri et epistolae Pauli viri iusti.”

Saturninus the proconsul said, ‘What are the things in your chest?’

Speratus said, ‘books and epistles of Paul, a just man.’

Presumably these poor people did not read Greek, so were using a Latin translation. Latin texts are then found quoted in some of the church fathers as it slowly grew in popularity.

Later Saint Jerome standardised the Latin text of both testaments.¹ His belief was in the *hebraica veritas* ‘Hebrew truth’, that is the Hebrew text reflects the true text that the church should use and not the Greek Septuagint. He thus differed to Saint Augustine who favoured the Greek Septuagint which was far more popular in the church.

In order to achieve his goal for the Old Testament, he compared the Latin against the Hebrew Bible with the aid of Origen’s Hexapla. His Hebrew was weak, so he heavily relied upon the isomorphic Greek translations found in the Hexapla such as Aquila and even Symmachus. His translation prefaces sent to friends explain his translation methodology.

Sources

The Vulgate text is in the public domain. It was transcribed by the Clementine Vulgate Project and is freely available.²

Contact

If a reader finds an issue with this book, or wishes to suggest an improvement, please email: reader-suggestions@timothyalee.com.

Acknowledgments

Thanks to all those who discussed producing this book in Cambridge.

Emmanuel College, Cambridge
17th October, 2023.

Timothy A. Lee

¹ For a longer introduction, see Pierre-Maurice Bogaert. “The Latin Bible.” In: *The New Cambridge History of the Bible. Volume 1: From the Beginnings to 600*. Ed. by James Carleton Paget and Joachim Schaper. Cambridge: Cambridge University Press, 2013, pp. 505–526.

² <https://vulsearch.sourceforge.net/>

Liber Psalmorum

- 1** Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum,
et in via peccatorum non stetit,
et in cathedra pestilentiae non sedit;
2 sed in lege Domini voluntas ejus,
et in lege ejus meditabitur die ac nocte.
- 3** Et erit tamquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum,
quod fructum suum dabit in tempore suo:
et folium ejus non defluet;
et omnia quaecumque faciet prosperabuntur.
- 4** Non sic impii, non sic;
sed tamquam pulvis quem projicit ventus a facie terrae.
- 5** Ideo non resurgent impii in iudicio,
neque peccatores in concilio justorum:
- 6** quoniam novit Dominus viam justorum,
et iter impiorum peribit.
- 2** Quare fremuerunt gentes,
et populi meditati sunt inania?
- 2** Astiterunt reges terrae,
et principes convenerunt in unum
adversus Dominum, et adversus christum ejus.
- 3** Dirumpamus vincula eorum,
et projiciamus a nobis jugum ipsorum.
- 4** Qui habitat in caelis irridebit eos,
et Dominus subsannabit eos.
- 5** Tunc loquetur ad eos in ira sua,
et in furore suo conturbabit eos.
- 6** Ego autem constitutus sum rex ab eo
super Sion, montem sanctum ejus,
praedicans praecipuum ejus.
- 7** Dominus dixit ad me: Filius meus es tu;
ego hodie genui te.
- 8** Postula a me, et dabo tibi gentes hereditatem tuam,
et possessionem tuam terminos terrae.
- 9** Reges eos in virga ferrea,
et tamquam vas figuli confringes eos.
- 10** Et nunc, reges, intelligite;
erudimini, qui iudicatis terram.
- 11** Servite Domino in timore,
et exsultate ei cum tremore.
- 12** Apprehendite disciplinam, nequando irascatur Dominus,
et pereatis de via justa.
- 13** Cum exarserit in brevi ira ejus,
beati omnes qui confidunt in eo.

- ⁴ Quoniam videbo cælos tuos, opera digitorum tuorum,
 lunam et stellas quæ tu fundasti.
⁵ Quid est homo, quod memor es ejus?
 aut filius hominis, quoniam visitas eum?
⁶ Minuisti eum paulominus ab angelis;
 gloria et honore coronasti eum;
⁷ et constituisti eum super opera manuum tuarum.
⁸ Omnia subjecisti sub pedibus ejus,
 oves et boves universas,
 insuper et pecora campi,
⁹ volucres cæli, et pisces maris
 qui perambulant semitas maris.
¹⁰ Domine, Dominus noster,
 quam admirabile est nomen tuum in universa terra!
Q In finem, pro occultis filii. Psalmus David.
² Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo;
 narrabo omnia mirabilia tua.
³ Lætabor et exultabo in te;
 psallam nomini tuo, Altissime.
⁴ In convertendo inimicum meum retrorsum;
 infirmabuntur, et peribunt a facie tua.
⁵ Quoniam fecisti iudicium meum et causam meam;
 sedisti super thronum, qui iudicas iustitiam.
⁶ Increpasti gentes, et periit impius:
 nomen eorum delesti in æternum, et in sæculum sæculi.
⁷ Inimici defecerunt frameæ in finem,
 et civitates eorum destruxisti.
 Periit memoria eorum cum sonitu;
⁸ et Dominus in æternum permanet.
 Paravit in iudicio thronum suum,
⁹ et ipse iudicabit orbem terræ in æquitate:
 iudicabit populos in iustitia.
¹⁰ Et factus est Dominus refugium pauperi;
 adiutor in opportunitatibus, in tribulatione.
¹¹ Et sperent in te qui noverunt nomen tuum,
 quoniam non dereliquisti quærentes te, Domine.
¹² Psallite Domino qui habitat in Sion;
 annuntiate inter gentes studia ejus:
¹³ quoniam requirens sanguinem eorum recordatus est;
 non est oblitus clamorem pauperum.
¹⁴ Miserere mei, Domine:
 vide humilitatem meam de inimicis meis,
¹⁵ qui exaltas me de portis mortis,
 ut annuntiem omnes laudationes tuas in portis filiæ Sion:
¹⁶ exultabo in salutari tuo.

- Infixæ sunt gentes in interitu quem fecerunt;
in laqueo isto quem absconderunt
comprehensus est pes eorum.
- 17 Cognoscetur Dominus iudicia faciens;
in operibus manuum suarum comprehensus est peccator.
- 18 Convertantur peccatores in infernum,
omnes gentes quæ obliviscuntur Deum.
- 19 Quoniam non in finem oblivio erit pauperis;
patientia pauperum non peribit in finem.
- 20 Exsurge, Domine; non confortetur homo:
judicentur gentes in conspectu tuo.
- 21 Constitue, Domine, legislatorem super eos,
ut sciant gentes quoniam homines sunt.
- 22 Ut quid, Domine, recessisti longe;
despicias in opportunitatibus, in tribulatione?
- 23 Dum superbit impius, incenditur pauper:
comprehenduntur in consiliis quibus cogitant.
- 24 Quoniam laudatur peccator in desideriis animæ suæ,
et iniquus benedicitur.
- 25 Exacerbavit Dominum peccator:
secundum multitudinem iræ suæ, non quæret.
- 26 Non est Deus in conspectu ejus;
inquinatæ sunt viæ illius in omni tempore.
Auferuntur iudicia tua a facie ejus;
omnium inimicorum suorum dominabitur.
- 27 Dixit enim in corde suo: Non movebor
a generatione in generationem, sine malo.
- 28 Cujus maledictione os plenum est, et amaritudine, et dolo;
sub lingua ejus labor et dolor.
- 29 Sedet in insidiis cum divitibus in occultis,
ut interficiat innocentem.
- 30 Oculi ejus in pauperem respiciunt;
insidiatur in abscondito, quasi leo in spelunca sua.
Insidiatur ut rapiat pauperem;
rapere pauperem dum attrahit eum.
- 31 In laqueo suo humiliabit eum;
inclinabit se, et cadet cum dominatus fuerit pauperum.
- 32 Dixit enim in corde suo: Oblitus est Deus;
avertit faciem suam, ne videat in finem.
- 33 Exsurge, Domine Deus, exaltetur manus tua;
ne obliviscaris pauperum.
- 34 Propter quid irritavit impius Deum?
dixit enim in corde suo: Non requiret.
- 35 Vides, quoniam tu laborem et dolorem consideras,
ut tradas eos in manus tuas.
Tibi derelictus est pauper;

orphano tu eris adiutor.

- ³⁶ Contere brachium peccatoris et maligni;
quæretur peccatum illius, et non inuenietur.
- ³⁷ Dominus regnabit in æternum, et in sæculum sæculi;
peribitis, gentes, de terra illius.
- ³⁸ Desiderium pauperum exaudivit Dominus;
præparationem cordis eorum audivit auris tua:
- ³⁹ iudicare pupillo et humili,
ut non apponat ultra magnificare se homo super terram.

10 In finem. Psalmus David.

- ² In Domino confido; quomodo dicitis animæ meæ:
Transmigra in montem sicut passer?
- ³ Quoniam ecce peccatores intenderunt arcum;
paraverunt sagittas suas in pharetra,
ut sagittent in obscuro rectos corde:
- ⁴ quoniam quæ perfecisti destruxerunt;
justus autem, quid fecit?
- ⁵ Dominus in templo sancto suo;
Dominus in cælo sedes ejus.
Oculi ejus in pauperem respiciunt;
palpebræ ejus interrogant filios hominum.
- ⁶ Dominus interrogat justum et impium;
qui autem diligit iniquitatem, odit animam suam.
- ⁷ Pluet super peccatores laqueos;
ignis et sulphur, et spiritus procellarum, pars calicis eorum.
- ⁸ Quoniam justus Dominus, et justitias dilexit:
æquitatem vidit vultus ejus.

11 In finem, pro octava. Psalmus David.

- ² Salvum me fac, Domine, quoniam defecit sanctus,
quoniam diminutæ sunt veritates a filiis hominum.
- ³ Vana locuti sunt unusquisque ad proximum suum;
labia dolosa, in corde et corde locuti sunt.
- ⁴ Disperdat Dominus universa labia dolosa,
et linguam magniloquam.
- ⁵ Qui dixerunt: Linguam nostram magnificabimus;
labia nostra a nobis sunt.
Quis noster dominus est?
- ⁶ Propter miseriam inopum, et gemitum pauperum,
nunc exurgam, dicit Dominus.
Ponam in salutari;
fiducialiter agam in eo.
- ⁷ Eloquia Domini, eloquia casta; argentum igne examinatum,
probatum terræ, purgatum septuplum.

- ⁸ Tu, Domine, servabis nos,
et custodies nos a generatione hac in æternum.
- ⁹ In circuitu impii ambulat:
secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum.

12 In finem. Psalmus David.

- Usquequo, Domine, oblivisceris me in finem?
usquequo avertis faciem tuam a me?
- ² quamdiu ponam consilia in anima mea;
dolorem in corde meo per diem?
- ³ usquequo exaltabitur inimicus meus super me?
- ⁴ Respice, et exaudi me, Domine Deus meus.
Illumina oculos meos, ne umquam obdormiam in morte;
- ⁵ nequando dicat inimicus meus: Prævalui adversus eum.
Qui tribulant me exsultabunt si motus fuero;
- ⁶ ego autem in misericordia tua speravi.
Exsultabit cor meum in salutari tuo.
Cantabo Domino qui bona tribuit mihi;
et psallam nomini Domini altissimi.

13 In finem. Psalmus David.

- Dixit insipiens in corde suo: Non est Deus.
Corrupti sunt, et abominabiles facti sunt in studiis suis;
non est qui faciat bonum, non est usque ad unum.
- ² Dominus de cælo prospexit super filios hominum,
ut videat si est intelligens, aut requirens Deum.
- ³ Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt.
Non est qui faciat bonum, non est usque ad unum.
Sepulchrum patens est guttur eorum;
linguis suis dolose agebant.
Venenum aspidum sub labiis eorum,
quorum os maledictione et amaritudine plenum est;
veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem.
Contritio et infelicitas in viis eorum,
et viam pacis non cognoverunt;
non est timor Dei ante oculos eorum.
- ⁴ Nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem,
qui devorant plebem meam sicut escam panis?
- ⁵ Dominum non invocaverunt;
illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor.
- ⁶ Quoniam Dominus in generatione justa est:
consilium inopis confudistis,
quoniam Dominus spes ejus est.
- ⁷ Quis dabit ex Sion salutare Israëli?
Cum averterit Dominus captivitatem plebis suæ,
exsultabit Jacob, et lætabitur Israëli.

14 Psalmus David.

Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo?
aut quis requiescet in monte sancto tuo?

² Qui ingreditur sine macula,
et operatur justitiam;

³ qui loquitur veritatem in corde suo:
qui non egit dolum in lingua sua,
nec fecit proximo suo malum,
et opprobrium non accepit adversus proximos suos.

⁴ Ad nihilum deductus est in conspectu ejus malignus;
timentes autem Dominum glorificat.
Qui jurat proximo suo, et non decipit;

⁵ qui pecuniam suam non dedit ad usuram,
et munera super innocentem non accepit:
qui facit hæc non movebitur in æternum.

15 Tituli inscriptio, ipsi David.

Conserva me, Domine, quoniam speravi in te.

² Dixi Domino: Deus meus es tu,
quoniam bonorum meorum non eges.

³ Sanctis qui sunt in terra ejus,
mirificavit omnes voluntates meas in eis.

⁴ Multiplicatæ sunt infirmitates eorum:
postea acceleraverunt.
Non congregabo conventicula eorum de sanguinibus,
nec memor ero nominum eorum per labia mea.

⁵ Dominus pars hæreditatis meæ, et calicis mei:
tu es qui restitues hæreditatem meam mihi.

⁶ Funes ceciderunt mihi in præclaris;
etenim hæreditas mea præclara est mihi.

⁷ Benedicam Dominum qui tribuit mihi intellectum;
insuper et usque ad noctem increpuerunt me renes mei.

⁸ Providebam Dominum in conspectu meo semper:
quoniam a dextris est mihi, ne commovear.

⁹ Propter hoc lætatum est cor meum, et exsultavit lingua mea;
insuper et caro mea requiescet in spe.

¹⁰ Quoniam non derelinques animam meam in inferno,
nec dabis sanctum tuum videre corruptionem.
Notas mihi fecisti vias vitæ;
adimplebis me lætitia cum vultu tuo:
delectationes in dextera tua usque in finem.

16 Oratio David.

Exaudi, Domine, justitiam meam;
intende deprecationem meam.

- Auribus percipe orationem meam,
non in labiis dolosis.
- 2** De vultu tuo iudicium meum prodeat;
oculi tui videant æquitates.
- 3** Probasti cor meum, et visitasti nocte;
igne me examinasti, et non est inventa in me iniquitas.
- 4** Ut non loquatur os meum opera hominum:
propter verba labiorum tuorum, ego custodi vias duras.
- 5** Perfice gressus meos in semitis tuis,
ut non moveantur vestigia mea.
- 6** Ego clamavi, quoniam exaudisti me, Deus;
inclina aurem tuam mihi, et exaudi verba mea.
- 7** Mirifica misericordias tuas,
qui salvos facis sperantes in te.
- 8** A resistentibus dexteræ tuæ custodi me
ut pupillam oculi.
Sub umbra alarum tuarum protege me
- 9** a facie impiorum qui me afflixerunt.
Inimici mei animam meam circumdederunt;
10 adipem suum concluserunt:
os eorum locutum est superbiam.
- 11** Projicientes me nunc circumdederunt me;
oculos suos statuerunt declinare in terram.
- 12** Susceperunt me sicut leo paratus ad prædam,
et sicut catulus leonis habitans in abditis.
- 13** Exsurge, Domine: præveni eum, et supplantata eum:
eripe animam meam ab impio;
frameam tuam **14** ab inimicis manus tuæ.
Domine, a paucis de terra divide eos in vita eorum;
de absconditis tuis adimpletus est venter eorum.
Saturati sunt filiiis,
et dimiserunt reliquias suas parvulis suis.
- 15** Ego autem in justitia apparebo conspectui tuo;
satiabor cum apparuerit gloria tua.

17 In finem. Pueri Domini David, qui locutus est Domino verba cantici huius, in die qua eripuit eum Dominus de manu omnium inimicorum ejus, et de manu Saul, et dixit:

- 2** Diligam te, Domine, fortitudo mea.
- 3** Dominus firmamentum meum, et refugium meum, et liberator meus.
Deus meus adiutor meus, et sperabo in eum;
protector meus, et cornu salutis meæ, et susceptor meus.
- 4** Laudans invocabo Dominum,
et ab inimicis meis salvus ero.
- 5** Circumdederunt me dolores mortis,
et torrentes iniquitatis conturbaverunt me.
- 6** Dolores inferni circumdederunt me;

Paradigms

This appendix contains paradigm charts for verbs, nouns, and adjectives. I added these reference tables to aid the reading process. I found that having them at hand can be very useful, especially when stuck reading tricky forms.

Pronouns

Interrogative pronoun: who? what?

		Masc.	Fem.	Neut.
Sg.	Nom.	quis	quis	quid
	Acc.	quem	quam	quid

Third person pronoun

		Masc.	Fem.	Neut.
Sg.	Nom.	is	ea	id
	Acc.	eum	eam	id
	Gen.	eius	eius	eius
	Dat.	eī	eī	eī
	Abl.	eō	eā	eō
	Pl.	Nom.	eī	ae
Acc.		eōs	eās	ea
Gen.		eōrum	eārum	eōrum
Dat.		eīs	eīs	eīs
Abl.		eīs	eīs	eīs

Relative pronoun: who, which

		Masc.	Fem.	Neut.
Sg.	Nom.	quī	quae	quod
	Acc.	quem	quam	quod
	Gen.	cuius	cuius	cuius
	Dat.	cui	cui	cui
	Abl.	quō	quā	quō
	Pl.	Nom.	quī	quae
Acc.		quōs	quās	quae
Gen.		quōrum	quārum	quōrum
Dat.		quibus	quibus	quibus
Abl.		quibus	quibus	quibus

Nouns

Noun endings

		1 Fem.	2 Masc.	2 Neut.	3 Masc./Fem.
Sg.	Nom.	-a	-us, -r	-um	-
	Acc.	-am	-um	-um	-em
	Gen.	-ae	-ī	-ī	-is
	Dat.	-ae	-ō	-ō	-ī
	Abl.	-ā	-ō	-ō	-e
Pl.	Nom.	-ae	-ī	-a	-ēs
	Acc.	-ās	-ōs	-a	-ēs
	Gen.	-ārum	-ōrum	-ōrum	-(i)um
	Dat.	-īs	-īs	-īs	-ibus
	Abl.	-īs	-īs	-īs	-ibus

Sample nouns

	1 Fem.	2 Masc.	2 Masc.	2 Neut.
Nom.	terra	deus	filius	verbum
Acc.	terram	deum	filium	verbum
Gen.	terrae	deī	filii	verbī
Dat.	terrae	deō	filio	verbō
Abl.	terrā	deō	filio	verbō
Nom.	terrae	deī	filii	verba
Acc.	terrās	deōs	filios	verba
Gen.	terrārum	deōrum	filiorum	verbōrum
Dat.	terrīs	deīs	filiiis	verbīs
Abl.	terrīs	deīs	filiiis	verbīs

	3 Masc.	3 Fem.	3 Fem.	4 Fem.
Nom.	pater	cīvitās	vōx	domus
Acc.	patrem	civitatem	vocem	domum
Gen.	patris	civitatis	vocis	domūs
Dat.	patrī	civitatī	vocī	domuī
Abl.	patre	civitate	voce	domū
Nom.	patrēs	civitatēs	vocēs	domūs
Acc.	patrēs	civitatēs	vocēs	domūs
Gen.	patrum	civitatum	vocum	domuum
Dat.	patribus	civitatibus	vocibus	domibus
Abl.	patribus	civitatibus	vocibus	domibus

Verbs

Listed here are tables for Latin verb paradigms.

		1c	2c	3c	4c
Pre.	1s	amō	moneō	trahō	audiō
	2s	amās	monēs	trahīs	audiīs
	3s	amat	monet	trahit	audit
	1pl	amāmus	monēmus	trahīmus	audiīmus
	2pl	amātis	monētis	trahītis	audiītis
	3pl	amant	monent	trahunt	audiunt
Fut.	1s	amābō	monēbō	traham	audiām
	2s	amābis	monēbis	trahēs	audiēs
	3s	amābit	monēbit	trahet	audiet
	1pl	amābimus	monēbimus	trahēmus	audiēmus
	2pl	amābitis	monēbitis	trahētis	audiētis
	3pl	amābunt	monēbunt	trahent	audient
Impf.	1s	amābam	monēbam	trahēbam	audiēbam
	2s	amābās	monēbās	trahēbās	audiēbās
	3s	amābat	monēbat	trahēbat	audiēbat
	1pl	amābāmus	monēbāmus	trahēbāmus	audiēbāmus
	2pl	amābātis	monēbātis	trahēbātis	audiēbātis
	3pl	amābant	monēbant	trahēbant	audiēbant
Pf.	1s	amāvī	monuī	trāxī	audīvī
	2s	amāvistī	monuistī	trāxistī	audīvistī
	3s	amāvit	monuit	trāxit	audīvit
	1pl	amāvimus	monuimus	trāximus	audīvimus
	2pl	amāvistis	monuistis	trāxistis	audīvistis
	3pl	amāverunt	monuerunt	trāxerunt	audīverunt
Pre.	1s	amem	monem	traham	audiam
	2s	amēs	monēs	trahās	audiās
	3s	amet	monet	trahat	audiat
	1pl	amēmus	monēmus	trahāmus	audiāmus
	2pl	amētis	monētis	trahātis	audiātis
	3pl	ament	monent	trahant	audiant
Subj.	1s	amārem	monērem	traherem	audīrem
	2s	amārēs	monērēs	traherēs	audīrēs
	3s	amāret	monēret	traheret	audīret
	1pl	amārēmus	monērēmus	traherēmus	audīrēmus
Pf.	1s	amāverim	monuerim	trāxerim	audīverim
	2s	amāveris	monueris	trāxeris	audīveris
	3s	amāverit	monuerit	trāxerit	audīverit
	1pl	amāverimus	monuerimus	trāxerimus	audīverimus
Impv.	2s	amā	monē	trahe	audi
	2pl	amāte	monēte	trahite	audite
Inf.	Pre.	amāre	monēre	trahere	audīre
	Pf.	amāvisse	monuisse	trahisse	audīvisse